

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
21 iulie 2026**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA SÂRBĂ MATERNĂ**

MODEL

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Пажљиво прочитајте следеће текстове:

Текст А

„Почетно поглавље другог романа Црњанског насловљено је „Бескрајни, плави круг. У њему, звезда“. Свакако, неоспоран је снажан поетски потенцијал овог наслова. Заиста нам не би било тешко да ове две реченице сложимо у два стиха. И та два стиха као да би била надокнада за оно за шта нас је претходник Црњанског, Владислав 154 Петковић Дис, „ускратио“. Као да је у ова два „стиха“ дефинисан онај свет с кога је Дисов лирски субјекат пао у своју тамницу, у којој ће свој нови живот започети рођењем. У роману Сеобе главни јунак, Вук Исакович, након што је испао из свог бескрајног круга, свој књижевни живот започиње буђењем. Међутим, за разлику од поетског субјекта Дисове „Тамнице“, у свести јунака Сеоба сјај оне звезде никад није нестао.

Мухарем Первић на почетку своје критике Сеоба тврди да је поменути наслов најлепши и најобухватнији у историји српског романа који указује на то да на његовом почетку стоји песник (Perović 1977). Међутим, у досадашњем току ове студије добро смо већ упознали аутора дела којима се бавимо да бисмо били затечени ситуацијом да се Црњански не репрезентује као песник само у поезији, већ и у својим драмским и прозним остварењима.“ (стр. 153-154)

Горан Т. Павловић – *Поетика простора у делу Милоша Црњанског, 2018*

Текст Б

„Једном заста у том љуљању и хујање му у глави преста, тако да осети да је будан. Лежао је у мраку широм отворених очију, зачуђен, и дрхћући од хладноће. Није више сањао. Пој петлова и лавез паса чуо је. Жена, која му је била заспала на руци, дисала му је на груди. И шум што изазва, протегливши врат, чу, јер толика још тишина била је пред кућом. Кроз пукотину чамовине, међутим, примети танку светлост што је продирала и освести се сасвим. Било је време да иду. То је горела ватра оних који су синоћ били полегали, неки сами, неки са женама и децом, испод надстрешнице једног обора, са оне стране утрине, где су биле његове штале. И као да је то прво, јасно сећање ума био неки нечујни поклич, њему се учини да му трче, један по један, својим страшним трчећим кораком, под шубарама, са својим дугим пушкама, и ханџарима у зубима, као при вежби. Свакоме је видео лик, сваког је познао, сваког се сетио где је који легао. Тако му се и остало што је било тамо, напољу, на киши, јављаше у широм отвореним очима, у мраку: обронак брега и под њим Дунав, са чамцима шајкама, са којима ће се навести на воду. Непрегледни врбаи и ритови, модре ледине и црвени шибљак. Тад зашкрипа ђерам и, у исти мах, залупаше на врата. И као да се трже не само он, већ и све друго живо, у мраку, што је дотле било и невидљиво и нечујно, зачу се тутњава копита и залајаше промукло пси, сасвим близу.“ (стр. 4)

Милош Црњански – Сеобе

На испитном листу напишите одговоре на сваки од следећих захтева који се односе на наведене текстове:

1. Полазећи од информација садржаних у Тексту А, напишите структуриран есеј дужине 3–4 страна са насловом „Идентитет, изгнанство и унутрашња патња у роману Сеобе Милоша Црњанског“. Приликом писања есеја користите есејистички стил и поштујте редослед доле наведених тачака. Свака од ових тачака треба да буде обрађена у новом пасусу у оквиру есеја, уз коришћење релевантних примера из књижевног дела.

- a. Садржај текста** **15 поена**
- 1) сврставање аутора у одговарајући књижевни правац,
 - 2) навођење двају карактеристика књижевног правца коме дело припада,
 - 3) дефинисање појма роман и истицање специфичних одлика модерног романа у српској књижевности 20. века,
 - 4) прецизирање специфичних карактеристика Џрњанскијевих романа,
 - 5) спољашња и унутрашња карактеризација главног лика,
 - 6) интеракција главног лика са осталим ликовима у оквиру радње романа,
 - 7) пронађење двију особина које чине главног лика романа типичног представника,
 - 8) животна филозофија главног лика и пример његовог понашања у конкретним свакодневним ситуацијама
- b. Формални аспект текста:** лексичка, морфолошка и синтаксичка средства карактеристична за есејистички стил – 3 поена; кохеренција и логичан ток информација – 1 поен; поштовање норми савременог књижевног језика – 1 поен. **5 поена**
- 2. Идентификујте и забележите из текста Б следећа уметничка средства:**
- а) две метафоре – 4 поена; б) једну персонификацију – 1 поен; с) једну енумерацију – 1 поен; д) једну визуалну слику и једну аудитивну слику – 2 поена ; е) два епитета – 2 поена. **10 поена**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Пажљиво прочитајте следећи текст:

Национални парк Фрушка Гора

Национални парк „Фрушка гора” налази се на јужном ободу Панонске низије, уз саму обалу Дунава. Доминантна је орографска целина у непрегледној равници Војводине. За национални парк најстарији у Србији, проглашен је НП Фрушка гора 1960. године. Фрушка гора је јединствен природни феномен, јер је граде стене из готово свих геолошких периода, од најстаријег палеозоица, преко мезозоица, неогена, до квартара. Очувана богата фосилна фауна некадашњег Панонског мора представља нарочиту вредност овог националног парка.

Његов живи свет је веома богат и разноврстан. Углавном води порекло из плиоцена, када је Фрушка гора била острво у Панонском басену, што је омогућило очување многих медитеранских и субмедитеранских врста.

На Фрушкој гори се налазе бројни археолошки локалитети из неолита, бакарног, бронзаног и римског доба, као и из средњег века. Значајнији споменици профане архитектуре сачувани су у насељима као што су Сремски Карловци, Петроварадин и Ириг. Од сакралних објеката издваја се 17 православних манастира својеврсне архитектуре, саграђених у периоду од XV до XVIII века. Са богатим библиотекама, ризницама и фрескама, они су у средњем веку представљали значајне духовне и културне центре.

(Извор: <https://zzps.rs/национални-парк-фрушка-гора>)

На испитном листу напишите одговоре на сваки од следећих захтева који се односе на дати текст:

1. Прецизирајте функцију интерпункцијских знакова у следећој реченици: **3 поена**
Национални парк „Фрушка гора” налази се на јужном ободу Панонске низије, уз саму обалу Дунава.
2. Напишите из одломка једну реч насталу састављањем. **1 поен**
3. Напишите из одломка једну стручну реч (термин). **1 поен**
4. Напишите степенење следећих речу: *најстарији, богат*. **4 поена**
5. Наведите антониме за сваку од следећих речи: *богата, бројни, некадашњег*. **3 поена**
6. Напишите акузатив јединина следећих речи: *добо, архитектура*. **2 поена**
7. Од глагола *налазити* напишите радни глаголски придев, трпни глаголски придев и глаголски придев садашњи. **3 поена**
8. Направите морфолошку анализу подвучених речи у горњем тексту. **10 поена**
9. Објасните дате фразеолошке јединице: *„добити зелено светло“; „бити на седмом небу“; „наћи се у необраном грожђу“*. **3 поена**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

1. Дефинишите појам *школска процена* и набрајате циљеве и функције школске процене у оквиру часова српског језика и књижевности. **5 поена**
2. На основу стручне литературе, наведите *класификацију стратегија процене школског постигнућа*. Допуните сваку стратегију са најмање једним конкретним примером. **10 поена**
3. Опишите *писмене провере знања* као један од најчешће коришћених метода школског оцењивања. Узмите у обзир различите типове *писмених провера* и методичку процедуру њихове примене. **10 поена**
4. Наведите појединачне кораке путем којих долази до промене односа наставник – ученик, односно промене директивног васпитног стила у недирективни. **5 поена**